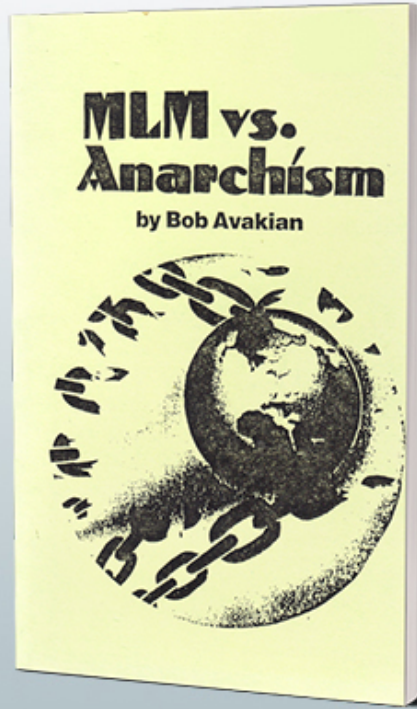

Editörün Notu: Aşağıdaki makale ilk kez 17 Ağustos 1997 tarihinde *Revolutionary Worker* #919 içinde yayınlanmıştır. Bu makale Bob Avakian'ın "MLM vs. Anarchism" yazı dizisi içinde yer almaktadır. Kaynak için bkz: [RW ONLINE:MLM vs. Anarchism, Part 1 \(revcom.us\)](http://RWONLINE:MLMvs.Anarchism,Part1(revcom.us))

Her şeyden önce, MLM karşısında anarşizm meselesinin önemli bir yönü, bizi Lenin'in kendi zamanında anarşizme benzer çeşitli eğilimlerin gelişimi hakkında belirttiği bir noktaya götürür. Bu eğilimler, komünizmden farklı ve bazı önemli şekillerde komünizme karşıt olan çeşitli radikal eğilimlerdir. Lenin kendi tabiri ile, anarşizmin ve bu türden eğilimlerin bir anlamda "sağ oportünizmin günahlarının bedeli" şeklinde kavranması gerektiğini söylemiştir. Bir diğer ifadeyle, komünist hareketin -Marksist hareketin- yeterince devrimci olmadığı yerler ve süreçler, ya anarşizme yol açmış ya da buna güç vermiştir. Dürüst devrimci fikirli pek çok insan Marksizmden daha devrimci görüldüğü için anarşizme ilgi duyar. Burası önemli bir noktadır ve anarşizmin statükoya radikal bir şekilde karşı çıkan insanlar arasında bir eğilim olarak büyümesini sağlayan zemini gösterir. Bu durum genel

olarak, en devrimci ideoloji ve program olması gereken şeyin -yani komünizmin- devrimci olmadığı veya tamamen ve sürekli olarak devrimci olmadığı, bunun yerine Marksizm maskesi takan bir reformizm türü olarak yaşaması gerçeğinin bir sonucudur. Lenin'in anarşizmin bir anlamda "sağ oportünizmin günahlarının bedeli" olduğunu söylerken kastettiği işte budur.

Şimdi, birkaç yıl önce bu mesele üzerine bir broşür yayınlamıştık. Broşürün başlığı ve genel içeriği gerçekte Marksizm-Leninizm-Maoizm'den daha devrimci hiçbir şeyin olmadığı şeklindeydi. Revizyonist *sahte* komünizmden daha devrimci birçok şey olsa da, gerçek komünizmden -proletaryanın temel çıkarlarından, tarihsel misyonundan ve buna karşılık gelen dünya görüşünden ve bunu maddi bir gerçeklik haline getirme mücadelesinden- daha devrimci hiçbir şey yoktur. Ve her ne olursa olsun, bir şeylerin bizden daha fazla devrimci olarak sunulmasını -veya bir şeylerin bizden daha devrimci görünmesini- kabul edemeyiz.

Anarşizme karşı temel yanıtımız nedir, ve bu yanıtı verirken nasıl ilerlemeliyiz? Nihai amacımız açısından -yani tüm insanlık tarihindeki en kapsamlı devrim ile- işe başlamalıyız. Ardından oraya ulaşmak için gerçekte neyin gerekli olduğundan bahsetmek gerek. Başka bir deyişle, anarşizme karşı çıkarken "*Bakın, bunu hemen yapamayacağımızı anlamalısınız; bunu hemen ortadan kaldıramayız, sizler bir devletimizin ve bir partimizin olması gerektiğini anlamıyorsunuz!*" demek yerine -böyle yaklaşmak yerine- **tüm insanlık tarihindeki en radikal devrimi, en radikal kopuşları temsil eden komünizmin nihai amacı açısından başlamak, bunu çok net bir şekilde hedeflediğimiz gibi ortaya koymak ve sonrasında bu nihai amaca ulaşmak için mücadele etmenin ve üstesinden gelinmesi gereken çelişkilerden bahsetmek gerekir.** Aksi takdirde, gerçekte anarşistlerden çok daha radikal olduğumuz halde, anarşizmden daha muhafazakar olarak kendimizi gösterebiliriz.

Eğer anarşizmi eleştirecek ve insanlarla MLM'yi kavramaları doğrultusunda mücadele edeceksek, pek çok anarşistin radikal eğilimleriyle birleşmeliyiz. Bu radikal eğilimleri derinleştirmek ve ileriye götürmek için onlarla mücadele etmeliyiz. Bunu devrimci bir bakış açısıyla, insanlık tarihindeki en radikal dönüşümün, proleter devrimin ve onun komünist ideolojisi açısından yapmalıyız.

Anarşistler yeni bir topluma ilişkin vizyonlarında yalnızca devletin olmaması gerektiğini değil, aynı zamanda mevcut düzenin yıkılmasını sağlayacak yerleşik-örgütlü bir devrimci önderliğin de olmaması gerektiğini savunuyorlar. Eğer bu çizgiye göre hareket ederseniz, mevcut düzeni gerçekte deviremezsiniz...

Bu broşürde de işaret edildiği gibi (“MLM’den Daha Devrimci Bir Şey Yoktur”) ve Partimizin sürekli olarak vurguladığı gibi, komünizme yalnızca ama yalnızca dünya çapında ulaşılabilir. Bununla birlikte, anarşist konumlarda -özellikle de emperyalist bir ülkede ifadesini bulurken- bir miktar, hatta bazı durumlarda oldukça fazla “emperyalist şovenizm” diyebileceğimiz şey mevcuttur. En azından nesnel içeriği açısından, onu ortaya koyanların niyetlerinden ve hatta bazı anarşistlerin belirli enternasyonalist düşüncelerinden bağımsız olarak, anarşist konum emperyalist bir ülkede öne sürüldüğünde belli bir açıdan “emperyalist yağmaya ortak olma” programı anlamına gelir. Bunun nedeni, eğer “herhangi bir devletinizin olmaması gerektiği” şeklindeki anarşist konumu uygulayacak olursanız, bir sınıf olarak proletaryanın ve halk kitlelerinin çıkarlarını bireylerin ve küçük insan gruplarının çıkarlarının üstüne koymanın bir yolunun kalmayacak olmasıdır. Bununla birlikte, dünya devriminin çıkarlarını şu veya bu ülkedeki insanların çok daha dar

çıkarlarının üstüne koymanın bir yolu da kalmaz. Bu durum özellikle emperyalist egemenlik ve yağma geçmişi olan bir ülke açısından önemli bir sorundur.

Enternasyonalist Bir Bakış Açısından

Şimdi, anarşistler yeni bir topluma ilişkin vizyonlarında yalnızca devletin olmaması gerektiğini değil, aynı zamanda mevcut düzenin yıkılmasını sağlayacak yerleşik-örgütlü bir devrimci önderliğin de olmaması gerektiğini savunuyorlar. Eğer bu çizgiye göre hareket ederseniz, mevcut düzeni gerçekte deviremezsiniz. Çünkü bunu yapmak için karşınıza çıkacak son derece organize, oldukça güçlü askeri ve siyasi güçlere, emperyalistlerin ve onların bütün bir devlet aygıtına karşı çıkmamız ve gerçekte onları yenmeniz gerekir.

Fakat şimdi bu argümanı takip edelim ve örgütlü bir karakterdeki herhangi bir devrimci önderlik olmadan eski sistemi bir şekilde yıktığınızı ve ardından anarşist konuma uygun olarak, herhangi bir devlet olmadan işleri yürütmeye çalıştığınızı varsayalım. Bu durumda, gerçekte toplumun ve ekonominin bu anarşist vizyonuyla tutarlı olacak şekilde yapılandırılması gereken bir yolun olması, toplumdaki her üretim biriminin veya üretim ve bölüşümü gerçekleştirmek için bir araya gelen küçük insan gruplarının, emeği ile üretilenin meyvelerinden ve faydalarından yararlanması gerekir. Ancak bununla ilgili pek çok sorun arasında kaçınılmaz gerçek şu ki, bunu eski emperyalist ülkenin genel uluslararası işbölümü ve emperyalist sistemin birikim sürecindeki konumundan kaynaklanan ekonomik bir temelde yaparsanız, bu durumda emperyalizmin gerçekleştirdiği yağma ve sömürü meyvelerini toplamak ve bunu “herkesin malı haline getirme” temelinde ilerleyeceksiniz demektir. Ve bu durum, emperyalizmi devirmek için devrimci bir savaşa dahil olacak teknolojinin ve genel olarak ekonominin kaçınılmaz yıkımı ve bozulması hesaba katıldığında çok daha geçerli hale gelir. Tüm bunların yanında, büyük ve oldukça gelişmiş bir teknolojiyi ve önemli ölçüde diğer üretici güçleri, sömürünün ve yağmanın meyvelerini, yüzyıllar boyunca emperyalist egemenlik ve dünya çapındaki sömürgecilik faaliyetleri sayesinde elde edilenleri halen “miras alıyor” olacaksınız.

Öyleyse soru şu olacak: Sadece o (eski) emperyalist ülkedeki halkların yararı için mi bu meyveleri “herkesin malı yapma” yaklaşımınız olacak; yoksa önce bu üretici güçleri kullanıp ve her şeyden önce emperyalist ve sömürge ülkeler arasındaki “büyük bölünmeler” de dahil olmak üzere dünyadaki tüm sömürücü ve eşitsiz ilişkilerin üstesinden gelme hedefi doğrultusunda dünya devrimini ilerletme yaklaşımınız mı olacak?

Sınıfları Geride Bırakma Süreci

Buna ulaşmanın bir başka yolu da, toplum sınıflara bölünmüş bir şekilde devam ettiği

müddetçe -böylesi bir sınıfsal ayrımın ekonomik-maddi temeli var olduğu müddetçe-proletaryanın ve halk kitlelerinin en yüksek çıkarlarının ancak sosyalist bir devlet aracılığıyla gerçekleştirilebileceğini söylemektir. Buna bağlı olarak, proleter enternasyonalizminin tam ve en yüksek ifadesi ancak böyle bir devlet yoluyla verilebileceğidir. Bu durum proleter enternasyonalizmi de dahil olmak üzere, proletaryanın çok daha geniş çıkarlarının gerçekte ifade bulabilmesinin tek yoludur. Devrilmiş sömürücülerin ve diğer gerici güçlerin muhalefetine karşı bu fiilen uygulanabilir, ve evet, dayatılabilir.

Böyle bir proleter devlet olmadan -yani bir bütün olarak proleter sınıfın çıkarlarına yoğun bir ifade ve maddi bir güç verecek birleştirici bir araç olmaksızın- ve sınıfsal ayrımların temelini henüz üstesinden gelinmediği, bunların kökünden sökülmediği böylesi koşullarda elde edebileceğinizin “en iyisi” (ve bu yalnızca kısa bir süre devam edecektir), aslında küçük burjuva bir yaşam tarzını uygulayan, küçük burjuva tarzında faaliyet gösteren küçük insan grupları olacaktır. Ve eğer üretim araçları, her biri bu üretim araçlarının küçük bir kısmına sahip olan ve buna göre üretimi organize eden küçük insan gruplarının mülkiyetinde veya kontrolünde olsa, böyle bir durumda bu farklı gruplar arasındaki ve bu gruplar içindeki bireyler arasındaki ekonomik ilişkiler hangi araçlarla ve hangi mekanizmalarla düzenlenecek?

Mevcut kapitalist sistemin yıkılmasının ardından meta ilişkilerini ve parayı hızla -ve aslında hatırı sayılır bir süre- ortadan kaldırmak mümkün olmayacak; ve eğer bunları hemen ortadan kaldırmaya çalışırsanız kaos yaşarsınız, sonuç hem politik hem de ekonomik olarak elitlerin otoriteyi ve iktidarı tekellerinde toplayamadıkları bir toplum biçiminde anarşistlerinin idealize edilmiş vizyonundan başka bir şey olmayacaktır (Bu konu, daha sonra yeniden döneceğim belirleyici bir noktadır). Dolayısıyla, eğer böylesi bir anarşist program uygulanmış olsaydı, ekonominin farklı kesimleri ve toplumdaki insanlar arasındaki ekonomik ilişkiler ancak meta üretimi ve değişimi ilkelerine göre -ve bundan da ötesi kapitalist meta üretimi ve değişimine göre- düzenlenmiş şekilde son bulurdu. Sonuç, tam gelişmiş bir burjuvazinin ve tam gelişmiş bir burjuva toplumunun ortaya çıkmasıyla birlikte toplumun kapitalist çizgide yeniden kutuplaşması olacaktır. Ayrıca bu sonuç, dünya çapındaki emperyalist yağma ve sömürünün yeniden tesis edilmesini doğuracaktır.

“Ben ve Jerryleşme” Problemi

Diğer bir deyişle, toplumun sınıflara bölünmesine yol açan ve bunun altında yatan maddi koşulları gerçekten köklerinden söküp atmamışsanız; kafa ve kol emeği arasındaki bölünmeleri, kadınların ezilmesini içeren toplumsal işbölümünü ve diğer büyük toplumsal çelişkileri aşamamışsanız; meta ilişkileri ve para olmadan malların ve çeşitli hizmetlerin

üretimini ve bunların değişimini ifade etmeyi mümkün kılacak koşulları hayata geçirememişseniz; eğer bunların hepsini dünyanın sadece bir bölgesinde değil, bir bütün olarak dünyada başaramamışsanız ve sadece küçük insan gruplarının bir araya gelip bir şeyler üretmesini sağlamaya çalışırsanız, kendinizi ekonomiyi düzenleme konusunda kapitalist ilkelere “geri dönmek” zorunda bulacaksınız.

Her şeyden önce, toplumdaki belirli bir işbölümünden kaçınamayacaksınız. Bireyler veya küçük insan grupları ihtiyaç duydukları her şeyi kendi başlarına üretemeyecekler. Yani, bir çeşit değiş tokuş olması gerekecek. Ve bir kez daha bunun dünya çapında bir boyutu olacak, bu süreç yalnızca bir ülke ile veya dünyanın bir bölümü ile sınırlandırılmaz. Peki bu takas nasıl bir biçim alacak? Bu değişim ve onun altında yatan üretim nasıl olacak? Belirli bir toplumdaki bölünmelerin ve eşitsizliklerin üstesinden gelmeye katkıda bulunan bir temelde olacak mı? Ve aynı zamanda dünya devrimine ve dünya çapında sınıfların ve toplumsal eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için gerekli dönüşümlere katkıda bulunacak mı?

Gerçekte, bu küçük gruplar hem birbirleriyle mübadele ilişkilerinde hem de üretim birimleri içinde kapitalist ilişkileri yeniden üretecektir. Bir bütün olarak toplumda, bu çeşitli farklı küçük gruplardan daha yüksek olan ve bu nedenle halk kitlelerini bu yüksek çıkarlar etrafında birleştirebilen çıkarların hiçbir somutlaşmasının olmayacağı bir durumda kendilerini bulacaklardır. Ve gerçek şu ki, daha yüksek çıkarların ve otoritenin böyle bir somutlaşmış hali olmadan, toplumsal eşitsizlikleri kökünden sökmenin, meta üretimini kökünden sökmenin, sınıf ayrımlarına yol açan maddi temeli ortadan kaldırmanın hiçbir yolu olmayacaktır. Dolayısıyla, bu küçük üretim birimleri, hem o ülkenin hem de dünyanın daha büyük ekonomik arenasında, bir bütün olarak dünyada var olan toplam birikim süreci içinde yerlerini bulmak zorunda kalırken, kendilerini “Ben ve Jerryleştirilmiş” bir biçimde bulacaklardır. Toplumsal iyilik için bir şeyler yapma niyetlerine rağmen, dünya ölçeğinde eşitsiz işbölümünden ve sömürücü-orantısız ilişkilerden yararlandıkları bir zeminde bazı insanların o toplumdaki diğer kişileri sömürdüğü bir duruma düşmekten kaçınamazlar.

Devlet aracılığıyla sistematik olarak kapitalizmin güçlerini bastırmak ve proletaryanın yüksek çıkarlarını gerçekleştirmek için hareket etmediğiniz sürece, kapitalist güçler daha yeni ele almaya başladığınız bu temelde yatan ekonomik ve toplumsal çelişkilerden (Lenin’in ifadesiyle) günlük, saatlik, sürekli olarak, kendiliğinden ve kitlesel ölçekte yeniden yaratılacaktır. Halkın çıkarlarının daha yüksek bir sentezini ve birliğini sağlayacak, proletaryanın ve geniş halk kitlelerinin devleti olmadan birbirleriyle değiş-tokuş yapmak zorunda olacak bu farklı üretim birimleri nesnel olarak birbirleriyle rekabete gireceklerdir. Ve bu rekabet durumu bir miktar ilerlemeye yol açacak olsa da, diğer kesimler geri çekilecek, hem ekonominin farklı sektörleri arasında hem de bu farklı sektörlerin kendi içinde daha fazla kutuplaşmaya ve eşitsizliğe yol açacaktır.

Dolayısıyla proleter enternasyonalizmi açısından ve burjuvaziye sürekli olarak yeniden üreten bu eşitsizliklerin ve bölünmelerin gerçekten üstesinden gelmek açısından -kapitalist sistem yıkıldıktan sonra bile, sürekli olarak burjuva üretim tarzının restorasyonu için çabalayan güçleri üretir- hemen devletsiz bir şekilde bu işleri yapamazsınız. İşin aslı, sınıfsal ayrımların temelini ve buna bağlı tüm toplumsal eşitsizlikleri ve uzlaşmazlıkları tamamen ortadan kaldırıncaya kadar uzun bir tarihsel dönem boyunca onsuz yapamazsınız. Bu noktaya gelene kadar, proleter devlet olmadan kapitalizmin güçlerinin kuvvetleneceğini göreceksiniz ve devleti hızla ortadan kaldırmak yerine burjuva devletini -toplum üzerindeki baskıcı egemenliğini uygulayarak, burjuva üretim tarzını, hem ülke içinde hem de uluslararası düzeyde tüm sömürü ve eşitsizliğiyle güçlendirecek bir burjuva diktatörlüğünü- bulacaksınız.

Mevcut kapitalist sistem yıkıldıktan sonra, eski burjuva güçler yeni toplumda yalnızca yeniden toparlanmaya, bu toplumu sabote etmeye ve nihayetinde yıkmaya çalışmakla kalmayacak, aynı zamanda yeni burjuva güçler uzun bir süre boyunca sürekli olarak da ortaya çıkacaktır. Bu çeşitli burjuva güçler birbirlerini arayacaklar, ittifaklar kuracaklar, güçlerini toplayacaklar, uluslararası müttefikler arayacaklar ve kapitalizmi yeniden kurmak için harekete geçecekler. Proleter devlet olmadan -bu kapitalist restorasyonla mücadelede proletaryayı bir bütün olarak temsil edecek birleşik güç ve önderlik olmadan- açıkçası onları durduracak kimse olmayacaktır.

Kökten Farklı Bir Devlet

Elbette (bu dizinin ilerleyen bölümlerine yeniden geri döneceğim üzere), yeni sosyalist toplumdaki devlet, önceki tüm devletlerden kökten farklı olmalıdır. Proletaryanın ve halk kitlelerinin devrimci çıkarlarını temsil etmelidir ve bu durum, bu yeni devletin kurumlarında ve işleyişinde somut olarak ifade edilmelidir. Kitlelerin bilinçli devrimci aktivizmine güvenmeli, sürekli olarak onu açığa çıkarmalı ve onları toplumun tüm alanlarında ustalaşmaya ve dönüştürmeye giderek daha fazla dahil etmelidir ve bunu yapmak için gerekli biçimleri somutlaştırmalı ve geliştirmelidir. Nihai hedefimiz, tüm tarihteki bu en radikal devrim ile devleti ortadan kaldırmaktır; ve genel olarak, toplumdaki bir grup insanın diğerlerine hükmetmeyeceği, bir grup insanın kurumsal liderliğine artık herhangi bir ihtiyacın veya dayanağın kalmayacağı koşulları meydana getirmektir.

Dahası, sosyalist devrimlerin tarihsel deneyimi şu gerçeği dramatik bir şekilde göstermiştir ki; stratejik olarak sosyalist toplum içinde kapitalizmin restorasyonunu en çok yerleştirmeye çalışan güçler, sosyalist devlet ve sosyalist devlet içinde öncü güç olan öncü parti içinde devrime karşı çıkan, kesinlikle üst düzeydeki insanlardır. Mao'nun özetlediği gibi, sosyalist toplumdaki kapitalist restorasyonun en büyük tehlikesi, kapitalist yolu izleyen otorite

sahipleri tarafından ortaya çıkmaktadır. Bu çok keskin bir çelişkidir ve kapitalizmden, artık sınıf farklılıkları ve toplumsal eşitsizliklerin olmayacağı komünizme geçiş sürecindeki sosyalist toplumun doğasında çok derin bir temele sahiptir. Ancak sosyalizmin bu çelişkileri (kafa ve kol emeği, meta ve para ilişkileri, kadınların ezilmesiyle bağlantılı toplumsal koşullar arasındaki farklılıkların devam etmesi ve diğer büyük toplumsal çelişkiler gibi) aynı zamanda proletaryanın devrimci bakış açısını ve çıkarlarını temsil eden öncü bir partinin önderlik rolünü de gerekli kılar. Ve komünizm hedefine doğru toplumu devrimcileştirmenin hayati bir parçası olarak partinin kendisini sürekli olarak devrimcileştirme mücadelesini gerekli kılarlar. Komünizme ulaşmaya kadar -ve bunun ancak dünya çapında başarılacağını burada özellikle vurgulamalıyız- devleti (ve öncü partiyi) ortadan kaldırmak için maddi (ve ideolojik) temel meydana gelene kadar, proletaryanın ve halk kitlelerinin en yüksek çıkarlarının gözetilmesi ve harekete geçilmesi için proleter devletten (ve proletarya partisinin öncü rolünden) başka bir yol bulunmamaktadır.

Proleter enternasyonalizminin gerçekten maddi bir gerçekliğe dönüştürülmesinin başka bir yolu yoktur. Aksi takdirde kapitalizmin ve emperyalizmin karakteristiği olan sınıfsal güçlerin ve sömürünün yeniden ortaya çıkmasını ve kutuplaşmasını elde ederiz. Ve böylesi bir toplumda bir kez daha, seçkin tabakalar olarak ortaya çıkan insanların, emperyalist yağma ve eşitsizliklerden, emperyalist sistemin işleyişiyle bütün olarak dünyada bununla birlikte giden uluslararası işbölümünden ve sömürünün bütün bir tarihinden elde edilen faydalardan yararlanmaları gerektiğini söyleyen türden bir *şovenizm* elde etmiş oluruz.